अग्निसाक्षिकमित्येव भर्त्ता वै दैवतं परं । दावाग्निनेव निर्दग्धा सपुष्पस्तवका लता ।
भस्मीभवति सा नारी यस्या भर्त्ता न तुष्यति । इति सञ्चिन्त्य दुःखार्त्ता भर्त्तारं दुःखितं तदा ।
कपोती लुब्धकेनापि गृहीता वाक्यमब्रवीत् । हन्त वक्ष्यामि ते श्रेयः श्रुत्वा तु कुरु तत्तथा । ५५१५
शरणागतसन्त्राता भव कान्त विशेषतः । एष शाकुनिकः शेते तव वासं समाश्रितः ।
शीतार्त्तश्च क्षुधार्त्तश्च पूजामस्मै समाचर । यो हि कश्चिद्द्विजं हन्याद्गाञ्च लोकस्य मातरं ।
शरणागतञ्च यो हन्यात्तुल्यं तेषाञ्च पातकं । आस्माकं विहिता वृत्तिः कापोती जातिधर्म्मतः ।
सा न्याय्यात्मवता नित्यं लब्धेनानुवर्त्तितुं । यस्तु धर्म्मं यथाशक्ति गृहस्थो ह्यनुवर्त्तते ।
स प्रेत्य लभते लोकानक्षयानिति शुश्रुम । स त्वं सन्तानवानद्य पुत्रवानसि च द्विजः । ५५२०
तत्स्वदेहे दयां त्यक्त्वा धर्म्मार्थौ परिगृह्य च । पूजामस्मै प्रयुङ्क्ष्व त्वं प्रीयेतास्य मनो यथा ।
मत्कृते मा च सन्तापं कुर्व्वीथास्त्वं विहङ्गम । शरीरयात्राकृत्यार्थमन्यान्दारानुपैष्यसि ।
इति सा शकुनी वाक्यं पञ्जरस्था तपस्विनी । अतिदुःखान्विता प्राह भर्त्तारं समुदीक्ष्य च ।

इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि आपद्धर्म्मपर्व्वणि कपोतलुब्धकसंवादे पञ्चचत्वारिंशदधिकशततोऽध्यायः ॥ १४५ ॥

॥ भीष्म उवाच ॥ स पत्न्या वचनं श्रुत्वा धर्म्मयुक्तिसमन्वितं । हर्षेण महता युक्तो वाक्यव्याकुललोचनः ।
तं वै शाकुनिकं दृष्ट्वा विधिदृष्टेन कर्म्मणा । स पक्षी पूजयामास यत्नात्तं पक्षिजीविनं । ५५२५
उवाच स्वागतं तेऽद्य ब्रूहि किं करवाणि ते । सन्तापश्च न कर्त्तव्यः स्वगृहे वर्त्तते भवान् ।
तद्ब्रवीतु भवान् क्षिप्रं किं करोमि किमिच्छसि । प्रणयेन ब्रवीमि त्वां त्वं हि नः शरणागतः ।
अरावप्युचितं कार्य्यमातिथ्यं गृहमागते । छेत्तुमप्यागते च्छायां नोपसंहरते द्रुमः ।
शरणागतस्य कर्त्तव्यमातिथ्यं हि प्रयत्नतः । पञ्चयज्ञप्रवृत्तेन गृहस्थेन विशेषतः ।
पञ्चयज्ञांस्तु यो मोहान्न करोति गृहाश्रमे । तस्य नायं न च परो लोको भवति धर्म्मतः । ५५३०
तद्ब्रूहि मां सुविश्रब्धो यत्त्वं वाचा वदिष्यसि । तत् करिष्याम्यहं सर्व्वं मा त्वं शोके मनः कृथाः ।
तस्य तद्वचनं श्रुत्वा शकुनेर्लुब्धकोऽब्रवीत् । बाधते खलु मे शीतं सन्त्राणं हि विधीयतां ।
एवमुक्तस्ततः पक्षी पर्णान्यास्तीर्य्य भूतले । यथाशक्त्या हि पर्णेन ज्वलनार्थं द्रुतं यथौ ।
गत्वाऽङ्गारककर्म्मान्तं गृहीत्वाऽग्निमथागमत् । ततः शुष्केषु पर्णेषु पावकं सोऽप्यदीपयत् ।
स संदीप्तं महत्कृत्वा तमाह शरणागतं । प्रतापय सुविश्रब्धः स्वगात्राण्यकुतोभयः । ५५३५
स तथोक्तस्तथेत्युक्त्वा लुब्धो गात्राण्यतापयत् । अग्निप्रत्यागतप्राणस्ततःप्राह विहङ्गमं ।
हर्षेण महताविष्टो वाक्यं व्याकुललोचनः । तथेमं शकुनिं दृष्ट्वा विधिदृष्टेन कर्म्मणा ।
दत्तमाहारमिच्छामि त्वया क्षुद्बाधते हि मां । स तद्वचः प्रतिश्रुत्य वाक्यमाह विहङ्गमः ।
न मेऽस्ति विभवो येन नाशयेयं क्षुधान्तव । उत्पन्नेन हि जीवामो वयं नित्यं वनौकसः ।
सञ्चयो नास्ति चास्माकं मुनीनामिव भोजने । इत्युक्त्वा तं तदा तत्र विवर्णवदनोऽभवत् । ५५४०
कथं नु खलु कर्त्तव्यमिति चिन्तापरस्तदा । बभूव भरतश्रेष्ठ गर्हयन् वृत्तिमात्मनः ।